

... a OSCAR za strip dobiva ...

/ <https://komikaze.hr/comics-award-angouleme/>

/ <https://komikaze.hr/reviews-interviews/>

Komikaze dobile ALTERNATIVNU NAGRADU za STRIPOVE (PRIX BD ALTERNATIVA) na Angouleme Comics Festivalu u Francuskoj. - 2020.

/ Komikaze projekt od 2002/ Komikaze udruga od 2009/ glavna urednica: Ivana Armanini

/ <https://komikaze.hr/comics-nagrada-anglome/>

/ <https://komikaze.hr/reviews-intervjui/>

Savršeno je vrijeme da započnete novu ovisnost: navucite se na KOMIKAZE, poremećenu, ali histeričnu hrvatsku strip mrežu u kojoj sudjeluju strip-umjetnici s Balkana, kao i umjetnici iz cijelog svijeta, okupljeni kroz istraživanje morbidnih, beskompromisnih, brutalnih, apsurdnih i podsvjesnih zona. Komikaze se kreću u nezavisnim, neprofitnim krugovima daleko od globalizirane i institucionalizirane umjetnosti. Krenule su kao pljuska na uspavanoj hrvatskoj strip sceni, zarazno se šireći diljem Europe i šire različitim tehnikama raspršivanja, kao što su web prezentacije, izložbe, strip-radionice/ društveno-povezujući rituali, distribuciju zina i časopisa, ulična umjetnosti i performansa./ Plutajući Svijet Stripa (Floating World Comics), Portland, SAD - 2010

Komikaze su jedan od grafički najzanimljivijih fanzina posljednjih godina. <https://komikaze.hr/> Bernard Holtrop – Willem, Charlie Hebdo, Francuska - 2015.

„Pametne crno-bijele stranice Ivane Armanini ne nalikuju ničemu što se naziva stripom. To je šamar u svjetlu pristojne profesije „grafičkog romana”. Previše čudno, prejako, prelijepo. Dama mora da je luda.”/ Bernard Holtrop – Willem, Charlie Hebdo, Francuska - 2016.

Ivana Armanini je strip autorica i ilustratorica čiji rad je neodvojiv od aktivizma i društvenog konteksta. Formirala se pod utjecajem underground crtačice Mary Fleener, fanzina Emila

Jurcana, časopisa Stripburger te opsesivnog surfanja po netu. Njezin rad, stvaralački i izdavački, grade socijalno osjetljive teme, punk ritam i beskompromisni stav. Oko sebe okuplja Komikaze, šarenu mrežu crtača/ica koji čine ponosan otok nezavisnog autorskog (aka alternativnog) stripa.

Član je Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika. Završila je Školu za Primjenjenu umjetnost i dizajn i Akademiju Likovnih umjetnosti u Zagrebu (Mag. Art, Rektorova nagrada). Ima 7 samostalnih strip izdanja (albumi, fanzini, art-books): Pustolovine Glorije Scott, 2005. (po pričama Mime Simić); Katalog, 2016.; FMCX, 2017.; Mangelos, 2017. (scenarij: Marko Golub); Blue Concertina, 2018.; She must be mad, 2018. i Nini zine, 2019. Od 2002. pokreće i vodi KOMIKAZE, mrežu za produkciju, promociju i distribuciju autorskog stripa s fokusom na nezavisnoj sceni u okviru koje objavljuje (18 strip antologija Komikaze, 52 webzina, 30 fanzina, Femicomix mapu itd) i izlaže na 235 događanja (izložbe, radionice, sajmovi i festivali) lokalno i međunarodno (Hrvatska, Srbija, Bosna, Italija, Francuska, Njemačka, Švedska, Švicarska, Mađarska, Austrija, Rumunjska, Poljska, Portugal, Portland, NY). Više na: <https://ivanaarmanini.net>

Kad sam se počela baviti stripom, koji mi je prvi strip, kad sam znala da ću se time baviti, koji su mi uzori?

Stripom sam se počela baviti početkom ovog stoljeća, 6 godina nakon diplome a prvi strip koji sam nacrtala objavio je Antun Bauer u satiričnom časopisu Kerempuh. Radilo se o razgovoru dva psa od kojih jedan odbija ići u školu. Nakon toga sam (stripovi Revolucija, po Mrožekovoj priči i epizode "Glorije Scott") izlazila u časopisima Libra Libera i raznim Stripburger izdanjima. Stripizirala sam više autora: Daniila Harmsa, Charlesa Bukovskog, Karla Marxa, Mimu Simić, Zorana Lazića... Svi su oni dosta utjecali na moj vizualni izraz a naročito Mima Simić i Harmsov svijet apsurdna i grotesknih karaktera.

Strip po meni nije samo vizualna senzacija, nego je u međudjelovanju sa sadržajima, stanjima, temama i pričama koje svaki dan živim. Zanima me interakcija sa živim sadržajima, istraživački pristup, sebe i svijeta oko sebe. Pokušavam izbjeći matrice i manirizam. Scenarije sastavljam kroz igru asocijacija, tražim boju i muziku kroz abstraktno u stripu, gdje je literarna nit minimalno prisutna i često je samo sugerirana u naslovu rada pa se strip jezik ogoljuje. Ne mogu precizno definirati svoj stil jer se dosta mijenja, prema temi i raspoloženju. Nastali izraz je koktel ruske alternativne i evropske suvremene književnosti, festivalskih iskustava animiranog i eksperimentalnog filma, djetinjstva okruženog afričkim skulpturama i japanskim drvorezima; dadaističkih kolaža, punk/noise muzike i uličnih grafita. Privlače me makabrična atmosfera, ritmička distorzija, apsurdizam i groteska. Ove bizarne stilske pojave su realizam koji i danas živimo. Recimo Harmsu me privukla radikalnost pristupa u kojem su mu dosljednost sebi i apsolutna kreativna sloboda bili uvijek na prvom mjestu, iako je za to platio glavom.

Medij stripa zadržao je, u svojoj underground perspektivi, pozicije otpora koji je takozvana visoka umjetnost izgubila, iako se služe istim sredstvima; publika koja ga prati i autori/ce koji ga rade u našim uvjetima unaprijed su odustali od luksuza i slave pa je izraz spontaniji i jednostavniji.

S druge strane, radi se o mediju koji ima velike potencijale za razvoj jer su ga u prošlosti upotrebljavali uglavnom za jeftinu propagandu i zatvarali u "dječačke klubove". Tražila sam nov prostor za objavljivanje, redefiniciju medija, izgradnju nove mreže i publike pa sam zato 2002. pokrenula Komikaze.

Koliko Vam znači priznanje ovako uglednog festivala, što u svijetu stripa predstavlja festival u Angouleme-u?

Nagrada je top svjetska nagrada za alternativni strip album u Meki stripa - Francuskom Angouleme-u na jednoj od najvećih manifestacija posvećenih stripu koja svake godine okuplja više od 200.000 posjetitelja. U utrci za ovo priznanje sudjelovalo je 37 publikacija iz cijeloga svijeta. Sljedeće godine Komikaze su službeni gost festivala i primiti će 1000 eura nagrade od sindikata alternativnih izdavača (Syndicat des éditeurs Alternatifs – SEA). Ovo će biti 3. Komikaze gostovanje na tom festivalu u smislu prezentacije kroz štand. To je za nas, male izdavače kao što su Komikaze, skup štand, put i smještaj ali je ujedno i srce evropske strip scene. Tamo sam upoznala mnoge autore i izdavače i svakako se nadam da će i sljedeće godine gostovanje rezultirati novim suradnjama.

Također, Angouleme je la Cité internationale de la bande dessinée - Međunarodni grad stripa - koji objedinjuje festival, muzej, biblioteku i residence programe u gradu s univerzitetskim centrom i umjetničkom Akademijom od 17. stoljeća. Direktora ovog međunarodnog svjetskog strip centra, Pierre Lungherettija, sam imala čast upoznati u Ljubljani pred dvije godine, na vezi smo i nalazimo se kroz koji mjesec u vezi planova suradnje na Balkanskom centru stripa u Angoulemeu.

Nagrada alternativnog stripa se dodjeljuje od 1982. i ove godine, koju je francusko Ministarstvo kulture proglasilo godinom stripa. Imaju li neka imena koja su do sada dobila nagradu, a da vam imponiraju?

Album Komikaze se natječe za ovu nagradu zadnjih 14 godina što znači da su paketi za komisiju s 10 komada putovali svake godine. Percepcija je bila ohrabrujuća jer, po riječima pokretača ove nagrade, Philippe Morina, Komikaze su uvijek bile među prvih 5.

Član komisije je i Fanzinoteka pa su sva izdanja arhivirana u najvećoj evropskoj fanzinoteci u Poatieru.

Ova nagrada inače u pravilu ide francuskim izdanjima kojih, u odnosu na scenu s koje mi dolazimo, ima daleko više. U 47 godina sada je tek treći put dodijeljena izdavačima iz nekadašnje Istočne Europe. Prije nas, od malih izdavača autorskog stripa s kojima se družimo na festivalima, su ju dobili slovinci i litvanci. Ova tri izdavača (*Stripburger*, *Kuš!* i *Komikaze*) su sinonim za autorski nezavisni strip, svaki u svom selu i međunarodno.

Razlike su u nijansama a Komikaze su svakako najviše digitalno orjentirane te s 5000 arhiviranih stripova i ilustracija na <https://komikaze.hr> predstavljaju bogat virtualni muzej i socijalnu skulpturu.

Prošle godine je nagradu dobio libanonski projekt *Samandal Comics* i svakako se nadam da će festival nastaviti podržavati male izdavače iz sredina u kojima strip ipak nema takav status u kulturi kao što ima recimo u Francuskoj, Belgiji, Italiji i Njemačkoj.

Među časopisima koji su Vas hvalili tijekom postojanja, bio je i francuski satirički tjednik Charlie Hebdo, napisali su da je jedan od grafički najbogatijih fanzina posljednjih godina. Koliko je ovaj tjednik bitan u svijetu stripa?

Tragični događaj u Parizu, zbog kojih se svijet deklarirao "Je Suis Charlie", postavio je satiru njegovanu kroz političku karikaturu i strip u spotlight.

Charlie Hedbo je bitan jer podržava slobodu govora koju pretpostavlja i autorski strip. Za svijet stripa nam je bitan Bernard Holtrop – Willem, nizozemski strip autor koji u Francuskoj živi od 1968. Willem je član Charlie Hebdo i Liberation redakcija te dugogodišnji član Angouleme komisije gdje je i dobitnik nagrade Grand Prix Angouleme za poseban doprinos razvoju stripa (uz Moebiusa, Crumba, Spiegelmana i druge strip velikane). Izbjegao je smrt jer ne voli redakcijske sastanke. Pohvalio je Komikaze projekt u Charlie Hebdo kao „jedan od grafički najzanimljivijih fanzina proteklih godina“ i u časopisu Liberation 6. Komikaze izdanje. Upoznali smo se na Komikaze štandu istog festivala a u predgovoru mom samostalnom izdanju "Katalog" je napisao: "drske crno-bijele stranice Ivane Armanini ne sličje na ništa što se inače smatra "stripom". Oni su pljuska časnoj profesiji grafičkih romana. Prečudne, presnažne, prelijepe. Dama je sigurno luda." Charlie Hebdo je bitan više na simboličkoj razini iako prati i podržava međunarodnu autorsku strip scenu.

U nagrađenom broju Komikaza su Miro Župa, Stipan Tadić, Smelly Feet Dog. Po kojem ključu birate suradnike? imate i međunarodne suradnike?

Komikaze izlaze kvartalno na webu (komikaze.hr), a dio selekcije se tiska u albumu, dvojezičnoj međunarodnoj strip antologiji koja kontinuirano izlazi od 2002. godine.

Komikaze albumi jedini su profiliran časopis za autorski strip u Hrvatskoj koji surađuju s autorima, kolektivima, festivalima i ostalim kreativnim pojedincima iz cijelog svijeta.

Nagrađeno izdanje albuma sadrži 120 stranica, od čega je 80 u boji. Stripove potpisuje 23 autora iz 11 zemalja, od kojih je 10 iz Hrvatske: Miro Župa, Ivan Marušić, Damir Stojnić, Smelly Feet Dog, Hrvoje Šebić-Gaz, Stipan Tadić, Agata Lučić, Luka Čačić, Ena Jurov i ja iz Hrvatske te: Francisco Sousa Lobo (Portugal), Robert Zant (SAD), Štěpánka Jislová (Čehoslovačka), Zlatko Kristevski (Makedonija), Harukichi (Japan), Jelle Kindt (Belgija), Nils Bertho (Francuska); Bambi Kramer, Vittorino Curci i Ferraglia iz Italije te Iva Atoski, Danica Dedić i Radovan Popović (ujedno i autor slika na ovitku albuma) iz Srbije. Ključ je kvaliteta rada a ne nacionalna linija, tehnika ili stil. Fokus je na eksperimentu i progresivnom pogledu na mediju stripa te propitivanju njegovih granica.

Prostora i publike ima za sve, a scena autorskog stripa je trajno u izgradnji. Svaki autor ima svoju definiciju stripa i u toj zoni cvate autorski strip. Pretpostavka je proces traženja, ne nužno i pronalaženja, odgovora na pitanje što je to strip. Scenu donekle izvlače DIY, 'uradi sam' principi koje od početka zagovaramo i internet koji omogućuje dostupnost tzv. malih autora na međunarodnim strip-mapama, koji u stvarnosti nemaju nikakve realne mogućnosti biti konkurentne u smislu kapitala, marketinga i organiziranog sistema prezentacija i distribucije čitateljima. Čini se da je virtualna stvarnost svojom svezemaljskom dostupnošću nadigrala fizičku. Vjerujem da svaki strip, ako je iskren, ima svoju publiku, samo treba strpljenja da se ona pronađe.

Kako si počela sa Komikazama i kako si dobila prvu ideju, prve suradnice, prvi novac-subvenciju ...

Autorski strip mi se dogodio 6 godina poslije završene Akademije otkrićem DO-IT-YOUR-SELF scene preko prijatelja i surfanja po virtualnim bespućima. Medij me osvojio jer spaja sve što volim; crtiće, literature, eksperimentalne grafike, DIY estetiku. Kroz svoj rad, kao i kroz Komikaze i dalje nastojim zadržati otvorena vrata između stripa, street-arta, eksperimenta, apstrakcije i akcije. Ove sinteze stvaraju novi strip jezik i lansiraju protostripove. Krenula sam sa stripiziranjem pisaca ali scenarij mi je samo jedna od

metoda koje volim kombinirati. Nekad krenem od asocijativne mrlje koja me zaskoči iz okoline, nekad od jake emocije koja me povede u nepredvidljivim smjerovima. Stripovi iz stripoknjige „Pustolovine Glorije Scott“ su nastajali 5 godina (izdavač: AGM) za koji sam dobila 500 eura. Tada sam počela ozbiljnije razmišljati o strip udruzi i organiziranom djelovanju na programskoj osnovi uz apliciranje donatorima. Pokrenula sam <https://komikaze.hr> 2002. s prijateljima braćom Cvek. U prvom broju su objavljeni crtači: Emil Jurcan, Miro Župa, Mance, Nadan Rojnić, Igor Hofbauer - Hof, Dunja Janković, Saša Rakezić - Zograf, Irena Jukić - Pranjčić, Vinko Barić, Damir Steinfl, Vančo Rebac, Ivan Kuharić, Septik, Wostok, Lars Sunnesson, Nebojša Milikić, Claudio Parentela, Jacek Fras, Ivan Mitrevski, Ivan Košutić, Iva Gašparić, Roman Tolici, Skamfak, Dr Franjo Tuđman i strip dvojac Emil Jurcan & Goran Cvek. Prvi broj Komikaza su izdale Godine Nove a do 2008., kada je registrirana udruga Komikaze. Podrška se tražila kroz udrugu Autonomna tvornica kulture.

Zanimljivo je i da je pred 3 godine časopisu Ministarstvo kulture ponovo ukinulo sredstva za časopis, pa je nagrađeno izdanje izašlo zahvaljujući podršci Grada Zagreba od 15.000 kuna iako je ovo jedini profiliran časopis za autorski strip u Hrvatskoj koji je u međuvremenu postao i punoljetan. S te strane nam je ova nagrada iznimno važna jer dolazi sa scene u kojoj je strip kultura ogromna a sam strip najvažniji medij, kako u komercijalnom tako i u umjetničkom smislu (barem u odnosu na hrvatsku scenu jer se i njihovi autori bune zbog loših životnih uvjeta).

Što su Komikaze?

Komikaze su mreža za proizvodnju, produkciju i promociju strip aktivnosti te distribuciju autorskog stripa. Komikaze kreativni inkubator stimulira razvoj domaćeg autorskog stripa kroz brojne akcije web i papirnata izdanja, infoportal, radionice, izložbe, fotoreportaže i društvene mreže. Akcije su raznolike: usmjeravanje ka istraživačkom promišljanju medija, komuniciranje i interpretacija lokalne scene u međunarodnim okvirima, kontekstualizacija i teorijsko promišljanje razvoja u odnosu na svjetske trendove.

Virus Komikaze je službeno napao internet i hara od 25.5.2002. Mreža okuplja preko 300 autora, od kojih je stotinjak iz Hrvatske ali i iz drugih 40 zemalja, trajno arhiviranih na adresi <https://komikaze.hr>.

U kontekstu skupne akcije za organizaciju (nenaoružanog) otpora protiv progresivne globalizacije ukusa i porastu institucionalizirane umjetničke produkcije, projekt predstavlja slobodno i altruistično djelovanje umjetnika iz različitih područja, koje povezuje neovisan i beskompromisan stav, nazvan alternativnim u odnosu na postojeću umjetničku praksu koja dominira.

Jedan od projekata je i Femicomix, također međunarodni projekt, izdavačka linija i putujuća izložba posvećena marginaliziranom ženskom strip-stvaralaštvu. Komikaze, paralelno, od početka rade i na tome da potencijal ženskog stvaralaštva učine vidljivijim i pristupačnijim široj javnosti. Femicomix je projekt usmjeren protiv stereotipa doživljaja stripa kao dominantno muškog medija a okuplja 34 autorica (izbor od njih 80 u Komikaze arhivi), koji je u obliku izložbi i radionica do sada obišao 12 država. Projekt promišlja ideju strip stvaralaštva žena kao budućnosti forme, odnosno medija, u doslovnom i metaforičkom smislu. "Žensko" se u ovom kontekstu odnosi kako na spol tako i na intimistički pristup stripu primarno fokusiranom na eksperimentalnom i intuitivnom pristupu formi.

Koliko ste do sada objavili izdanja?

Izašlo je 52 Komikaze web broja, 18 tiskanih istoimenih albuma, više autorskih albuma/fanzina, CD-a, grupnih radioničarskih i fotokopiranih fanzina. Objavljeno je preko 5.000 stranica stripa i ostvarena suradnja sa 130 udruga, civilnih inicijativa, festivala i umjetničkih

organizacija. Postavljeno je 235 izložbi i održane brojne radionice u 15 zemalja, najviše u Hrvatskoj. Za više - zaviriti u stripoteku: <https://komikaze.hr/stripotekalibrary/>

Što i kako dalje?

Zatvaranjem *Kina Europa* jedino Komikaze prodajno mjesto u Zagrebu je mala knjižara i antikvarijat *Što čitaš?* u Gundulićevoj. U Hrvatskoj se sistematično ukidaju časopisi i knjižare, prijeti se umjetnicima novim restriktivnim zakonima krojenima po tržišnim principima. Za nagrade Angouleme-a se više ne možemo prijaviti zbog uslova festivala po kojima izdavač nakon nagrađivanja gubi pravo prijave za nagradu alternativnog stripa. Natjecati se možemo eventualno sa samostalnim izdanjima na francuskom. Ja ću raditi na svojim stripovima koji izlaze na web stranici <https://ivanaarmanini.net> i na instagramu. U pripremi su moj samostalni fanzin, koji će tiskati u Poljskoj na strip festivalu u Poznau, kao i novo Komikaze web izdanje za koje je poziv otvoren do 1.4.2020. Slijedi svibanjsko predstavljanje Mangelos strip albuma koje su Komikaze izdale u partnerstvu s Muzejem suvremene umjetnosti u Zagrebu. Strip sam nacrtala na poziv muzeja angažiravši Marka Goluba za scenarij a predstaviti će se, nakon što je bio izložen dvije godine u Muzeju, na 19. Biennalu umjetnosti u Pančevu. Komikaze će preko godine držati radionice i izložbe diljem Hrvatske i u inozemstvu, otkrivati i prezentirati nove radove starih i novih autora/ica. Stripove crtajte i šaljite a albume naručite na adresi komikaze5001@gmail.com.